

III. Nižje šole; a) kmetijske s celoletnim poukom: 41, od teh 13 nemških, 1 nemško-rusinska, 1 nemško rumunska, 1 nemško laška, 15 čeških, 6 poljskih, 1 laška, 1 srbohrvatska in 2 slovenski, to je v Grmu na Kranjskem in v Gorici na Goriškem, obe deželni; b) kmetijske z polletnim poukom: 59, od teh 20 nemških, 36 čeških, 1 nemško-češka in 2 poljski; c) za gozdarstvo: 9, od teh 7 nemških, 1 češka in 1 poljska; d) za mlekarstvo in gospodinjstvo: 13, od teh 8 nemških, 4 češke in 1 slovenska, namreč gospodinjstva šola v Ljubljani, ki jo pa vzdržuje posebno društvo; e) za vrtnarstvo, sadjarstvo, vinarstvo, lanarstvo in hmeljarstvo: 18, od teh 9 nemških, 3 nemško-češke, 2 češki, 3 poljske in 1 laška; f) za pivovarstvo in žganjarstvo: 4, od teh 1 nemška, 2 nemško-češki in 1 poljska.

Vseh šol je 165. Poglejmo, kolika je skrb države za te šole! Celih 8 vzdržuje, namreč 6 nemških in 2 poljski! Ali se ne vidi tukaj zopet tisti kmetu prijazni nemški liberalizem, ki ima državno krmilo v rokah?

Deželnih šol je 48 in med temi imamo Slovenci 2, in sicer le tam, kjer smo v večini; na Kranjskem in na Goriškem, kjer smo pa v manjšini, tam nimamo nič, torej ne na Štajarskem, ne na Koroškem in ne v Istriji. Posebno poučno je v tem oziru Štajarsko primerjati s Češko, ker se vidi, kako Čehi skrbijo za Nemce, ki jih je v deželi tretjina, in kako Nemci za nas, ki nas je v deželi ravno tolik del. Čehi so na deželne stroške ustanovili sebi 3 šole, Nemcem 2 (v eni se uči tudi češki), dasi so ti imeli že eno državno višjo šolo, oni sami pa nobene; tako je storil Nemcu Slovan, kako pa Nemec nam? Doslej smo od njega le dobili surovosti, roganje in zasramovanja, sebi pa je s pomočjo našega denarja napravil 4 šole k uni, ki jo ima od vlade!

V pregledu smo tudi videli, da imajo Čehi mnogo šol, dasi jim takih ne daje vlada in dasi so jih tudi na deželne stroške ustanovili le jako malo. Vse so do malih izjem društvene; le par jih vzdržujejo občine in tudi posamezniki, vse drugo pa društva. Čehi si vedo sami pomagati. Učimo se od njih!

Politični ogled.

Cesar se je iz Gorice srečno vrnil zopet na Dunaj. Slavnosti v Gorici ob navzočnosti cesarja so bile velikanske.

Nadvojvoda Leopold Salvator je premeščen iz Zagreba na Dunaj. Kakor po-

ročajo ogerski listi, se spravlja prestava v zvezo z brzopojnim pozdravom, kojega je nadvojvoda poslal jugoslovanskemu škofu Strosmajerju k petdesetletnici njegovega škofovanja. Nadvojvoda je bil v Zagrebu pri Hrvatih izredno priljubljena oseba.

V nevarnosti smo! Neki rodoljub piše »Eдинosti« zaradi velike krivice, ki se godi slovenskim Tržačanom s tem, da jim ne dajo nobene šole, tako-le: Kadar je človek na robu propada, ne izbira sredstev, s katerimi bi se rešil. Istotako smemo mi primorski Slovani gledati na kakovost sredstev za našo rešitev le v toliko, da ista niso v navskrižu z zakonom. Mi smo v nevarnosti se svojo existenco in nikdo nam ne more šteti v zlo, ako se poslužujemo vseh dovoljenih sredstev. Jedno tako sredstvo nam je nasvetoval gosp. dr. Rybář na predzadnjem shodu pri sv. Jakobu: Gospod dr. Rybář je nasvetoval, da bi se z obupnim klicem obrnili do vsega slovanskega sveta, da bi nam isti pripomogel, do česar nam noče pripomoči lastna država (namreč do lastnih slovenskih šol), katere podaniki smo.

Kdo nam more zameriti, ako izvršimo ta nasvet dra. Rybářa?! Saj s tem posnemamo le vzglede Nemcev in Italijanov! Nemci donašajo kar očitno pruske marke v ponemčevanje slovanske mladine! Lahki se kar natecajo v podpiranju irendentarskih društev, katera imajo namen poitalijančevati naše otroke! Mi in le mi smo trpeli do sedaj in gledali, kako nam neavstrijski novci tujčijo naše sinove ter uničujejo našo bodočnost! Dovolj je bilo, da je kdo izustil ime Rusija ali besedico rubelj, in že je bil zapisan v črno knjigo! A to ne le na oblastnijah, ampak obsojali so ga celo lastni bratje in sinovi istega naroda! Dokler je avstrijskim Nemcem in Italijanom dovoljeno vsprejemati marke oziroma lire, dotlej tudi mi ne moremo biti nevarni revolucionarji, ako iščemo materialne pomoči od svojih bratov — pa bili isti, kjer hočejo. — Dovolj dolgo smo odlašali s tem korakom, vedno nadejaje se, da vlada stori svojo dolžnost nasproti nam. Ali ko vidimo, da je prazna ta naša nada in da se misli zanemarjati nas še naprej, smo prisiljeni misliti na samopomoč. Če se torej obračamo do svojih bratov, storili smo to v skrajni sili! Po 16-letnem brezuspešnem boju za eno samo slovensko šolo; potem, ko smo izkazali in dokazali, da imamo nad 500 otrok, godnih za šolo, in potem, ko se nas povsod vodi — za nos: nam ne more živa duša zameriti, ako stopimo pred vse Slovanstvo, proseči, naj nas pomaga rešiti! Umreti, in to, ko je človek še mlad, čil, je

grozno, a najhujše je, ako mora gledati smrti v obraz! V sličnem položaju je vzlasti tržaški Slovenec. Mi smo čili in zdravi. Imamo trdno voljo živeti, ob enem pa moramo gledati, kako naš narod hira, kako ga grize črv tujinstva, in bati se moramo, da to tujinstvo uduši naš miljeni narod, zapuščen od vlade in držav, ako ga ne rešijo krvni bratje!! Da se to ne zgodi — na delo! — Slovan: pomozil!

Vojska v Južni Afriki. Poveljnik angleških čet v Južni Afriki je odpoklican na Angleško in imenovan vrhovnim poveljnikom cele angleške armade. Vojska v Južni Afriki se še v malih praskah vedno nadaljuje.

Vojska na Kitajskem. Ko je došel nemški poveljnik grof Waldersee na Kitajsko, zdelo se je, da se bo zopet vojska začela. A sedaj je mirno in tudi Nemčija se ne kaže nenaklonjena mirovnim pogajanjem.

Dopisi.

Maribor. (Slomšekova slavnost). Ko berejo čitatelji »Slov. Gospodarja« poročila o večjih in manjših slavnostih, ki se prirejajo v raznih krajih slovenske domovine na čast nepozabnemu Slomšku, se jim gotovo vsiljuje vprašanje, kje so mariborski Slovenci, t. j. tisti Slovenci, med katerimi je naš dični Slomšek zavzemal tako odlično mesto, katere je navduševal k ljubezni do naroda in domovine, kje so ona društva v Mariboru, katerim je bil Slomšek vesten član. Nekoliko prepozno sicer, a vendar da dobijo bralci odgovor na to vprašanje, moramo kratko povedati, kaj se je v tem oziru storilo v Mariboru.

Bralno in pevsko društvo »Maribor« priredilo je v nedeljo 16. kimovca t. l. na vrtu »Narodnega doma« v Mariboru Slomšekovo slavnost, ki se sicer ne more meriti z velikimi slavnostmi na Ponikvi in v Ljutomeru, ki tudi ni bila taka, kakoršna bi se ravno od mariborskih Slovencev z ozirom na zasluge slavnega našega vladike smela pričakovati, ko bi bili vsi storili svojo dolžnost, ki pa dela vendar vso čast bralnemu in pevskemu društvu »Maribor«. Z ozirom na skromna sredstva društva in na razmere, s katerimi se je v Mariboru boriti, je slavnost res prav dobro uspela. Vrt »Narodnega doma« in posebno veranda, bila sta z zelenjem, zastavami in lampijoni, transparenti in venci tako bogato in okusno okrašena, kakor še nikdar. Sredi raznih cvetic je stal pred odrom kip pokojnega Slomškega, ter nas

Nismo Slovenci samó, ki njega slaviti smo dolžni; vsega Slovanstva obseg, Slavinih sinov nebroj

Časti in čislaj možá, žrtvujočega vse domovini, ki jej bil steber je čvrst, jej bil podpornik je jak.

Dokler bo gledal Triglav na drago nam zemljo slovensko, dotlej mu bodi spomin v srcih hvaležnih cvetoč. β. φ.

† Janez Weingerl,

bivši nadučitelj v Cirkovcah.

„Blagor mrtvim, ki v Gospodu umrjejo; naj počivajo od svojega truda; kajti njihova dela grejo za njimi.“

Neizprosna smrt posegla je zopet med učiteljske vrste ter si izbrala v svojo žrtev starostno spodnještajarskih učiteljev, umirovljenega nadučitelja v Cirkovcah — Janeza Weingerla, kateri se je — star 89 let — v Ljutomeru dne 3. sept. preselil v večnost. Janez Weingerl se je porodil dne 11. dec. 1811. l. v Gačniku, župnija Jarenina v Slov. goricah. Oče mu je bil kmet Jožef Weingerl, mati Ana, rojena Rošker. Pokojnik je imel dva brata in dve sestre; bili so veleposestniki v jareninski in šentjakovski župniji. Sestra Ana Zemljič je umrla lani, brat Jožef

(veliki dobrotnik jareninske cerkve) predlani, brat Franc in sestra Treza Macherl pa že poprej; vsi v visoki starosti.

Naš Janez se je odločil za učiteljski stan. Leta 1872. prišel je v Gradec, kjer je pohajal pouk za učiteljske pripravnike na vzorni šoli. Zvršil je ta enoletni tečaj z najboljšim uspehom ter si pridobil leta 1878. spričevalo za učiteljskega pomočnika, leta 1883. pa spričevalo učiteljske sposobnosti. Od jeseni 1878. l. do 1880. poučeval je kot pomožni učitelj v Svičeni, leta 1881. pa pri Sv. Jakobu. Tukaj se ga je lotila huda mrzlica; vsled te bolezni je bil 9 mesecev na dopustu. Ko je zopet ozdravel, prišel je v jeseni l. 1882. kot pomožni učitelj v Slivnico blizu Maribora, kjer je ostal 5 let. Kar si je tukaj prihranil prostega časa, porabljal ga je vestno, da si je popolnil svojo izobrazbo; izuril se je tudi v organju in cerkvenem petju ter je v tem prebil mes. februarja 1873. leta poseben izpit; hodil pa je tudi v počitnicah v slivniško grajščino (takrat lastnina kneza Poniatovski) pomagat pisarit.

V jeseni l. 1887. ga je nastavil knezoškofijski sekovski ordinarijat kot stalnega učitelja, cerkovnika in organista v Cirkovcah na Dravskem polju, kjer je služboval celih 42 let do 31. avgusta 1879 l. Tega dne je nastopil zaslužen si pokoj. Kot glavno nalogo

svojega življenja smatral je blagi pokojnik svoj učiteljski poklic, v katerem je vestno, marljivo in uspešno deloval celih 41 let. O njegovem plodonosnem delovanju pričajo najglasnejše uradne pohvalnice, katerih si je zasluzil vrli učitelj precejšnje število. Poslali so mu pismeno priznanje in pohvalo dekanjsko šolsko nadzorstvo v Slivnici, grajščinski urad v Slivnici, kn.-šk. sekovski ordinarijat, štajarski gubernium in v najnovejši dobi okrajni šolski svet v Ptuiju. Za mnogoletne zasluge na šolskem polju mu je presviti cesar l. 1879. podelil srebrni križec s krono, katerega mu je pri svečanosti, prirejeni od učiteljskega društva ptuijskega v Ptuiju dne 9. maja 1880. l. pripel na zaslužna prsa takratni okrajni glavar ptuijski g. Trautvetter. Kot penzionist preselil se je Weingerl iz Cirkovca v Maribor, da bi od tod ložje oskrboval obdelovanje svojega vinograda pri Sv. Jakobu. Weingerl je bil poseben prijatelj vinarstva in sadjarstva do zadnjega in ni mu bilo žal ne truda ne stroškov, da se vedno zboljša stanje dobro obdelovanega vinograda. A v svojem pokoju ni se čutil prav zadovoljnega, manjkalo mu je dela, kateremu je bil od svojih mladih let privajen. Vedno vzgledno delaven pokojnik tudi v svoji starosti ni hotel samo počivati, temveč želel si je primerne opravila v kaki pisarni.